

Helhetsperspektiv

Under mina elva år som verksamhetsledare på Stiftelsen Ekocentrum i Göteborg skrev jag ett antal ledartexter till Ekocentrums månatliga nyhetsbrev som gick ut till cirka 7000 mottagare.

Ledartexterna har här i efterhand arrangerats tematiskt.

Till varje text anges publiceringstid och nyckelbegrepp,
Texterna kan även läsas som tidsdokument.

Göteborg i nyårstid 2011/2012

Christer Owe

Helhetsperspektiv (8)

Staden + landet = Sant – juni 2010

Rättvis utveckling en förutsättning för hållbar utveckling – april 2008

Utvecklingens pris – november 2009

Malmö och världen – oktober 2009

Om helhetssyn i klimatarbetet – september 2008

Novotel Beijing Senyuan 2009-01-22 – januari 2009

Så formas den organiska staden – november 2010

Uppdrag: 97% – maj 2010

Staden + landet = Sant

(Juni 2010)

Nu när halva jordens befolkning bor i städer blir forskning om hållbar stadsutveckling, om vårt sätt att organisera flöden, resursfördelning och sociala strukturer avgörande. Vi behöver forma och synliggöra det goda samhället, inte enbart titta på de välmående stadsdelarna, utan även skapa förutsättningar för social utveckling för alla boende. Nyckelord är delaktighet, begriplighet och meningsfullhet. Samhället som en tillgång. Vars och ens känsla av sammanhang.

Städerna klarar sig inte utan sitt omland för försörjning, utsläpp och kretslopp. Vi behöver ett samhälle med kvalitet, där människan naturligt samspekar med sin omgivning. I all utveckling finns de som går före, de som följer efter och de som tvekar eller blundar. Ett av de riktigt vassa exemplen på hur stad och samhälle ska utvecklas återfinns märkligt nog i den rurala miljön.

Falköping, mitt i Västergötland, har insett vad som är landsbygdens konkurrensmedel. Som certifierad Citta Slow driver kommunen tillsammans med lokala företag och organisationer samhället i en hållbar riktning. Unikt för Sverige och otroligt inspirerande. Fortsättning följer.

Nu: sommarpaus med Almedalsfeber. /Christer Owe

Tags: Samhället som en tillgång / Falköping Citta Slow / Social utveckling för alla / Kretslopp

Rättvis utveckling en förutsättning för hållbar utveckling

(April 2008)

Matpriserna stiger. Detta är bra säger miljöekonomerna som länge efterlyst fungerande hemmamarknader i utvecklingsländerna. Varje lands produktion måste vara lönsam. Västvärldens livsmedelspolitik har bromsat en sund utveckling i Syd. Kortsiktigt uppstår emellertid stora omfördelningsproblem.

Världens fattiga är de mest utsatta. I media skildras brödupplopp som en konsekvens av en hög efterfrågan på biobränsle. Så enkla är inte sambanden. Ungefär som att en dags snöoväder i april skulle innebära en ny istid i Sverige. Problemen är strukturella. Inget annat än en rättvis utveckling är tänkbar om vi på allvar vill arbeta för en hållbar utveckling.

Ett första steg är att vi i EU lär oss utjämna skillnader och orättvisor. Att EU-länderna ser nytta i att alla medlemsländer utvecklas åt rätt håll. Som en förövning till den globala hemläxan.

Vi ska varken äta kakan, dela den eller skänka den. Vi ska sälja dem receptet.

/Christer Owe

Tags: Matpriser / EU-politik / Utjämna orättvisor / Lönsam matproduktion

Utvecklingens pris

(November 2009)

Tisdagen den 24 november. Högtidligt och festlig inramning till Göteborgspriset för hållbar utveckling, när det delades ut för tionde gången. Tre väl valda personer från olika världsdelar, som med engagemang och kunnande gjort avtryck i världen, delade på äran.

- Ett särskilt grattis till Sören Hermansen från Samsö, som vi träffade vid Ekocentrum's studiebesök på ön för några år sedan. Men vad ska hända nu? Tempot i världens omställning i hållbar riktning måste höjas i takt med att de systemkritiska nivåerna snart överskrids. Johan Rockström från SEI i Stockholm talar om nio planetära gränsvärden som inte får överskridas. Håller vi oss inte innanför dessa processgränser står vi inför katastrofala miljöförändringar som i värsta fall är irreversibla.

Nu måste omställningstakten till ett klimatsmart lågenergisamhälle, till en rättvis resursfördelning och ett annat sätt att mäta framsteg än i BNP stå i fokus, liksom vår strävan att hejda den pågående kemikaliespridningen, bromsa hoten mot ekosystemen och framför allt att vi omvärderar allas vårt beteende. Jag hoppas att nästa års Göteborgspris går till personer som framgångsrikt arbetat för en mer rättvis resursfördelning mellan Nord och Syd. Just den frågan har den danske konstnären Jens Galschiöt fångat på ett illustrativt sätt. Vem är det som betalar priset för vår välfärd? Se hans skulpturer bl.a. i Köpenhamn och här. /Christer Owe

Tags: Rockström / Planetära gränsvärden / Lågenergisamhälle / Jens Galschiöt / Samsö

Malmö och världen

(Oktober 2009)

Lokal utveckling: Nu finns Ekocentrum i Malmö. En stor utställningshall i en f d panncentral. En stor konferenslokal för 100 personer. Flera föreläsningssalar och en inspirerande reception är några av resurserna. Läget är optimalt nära några av Sveriges mest uppmärksammade fullskaliga energiinstallationer. Inför toppmötet om klimatet i Köpenhamn i december räknar vi med många studiebesök från utlandet.

Huvudinriktningen blir kurser och utbildningar med en stor del av utbildningarna förlagda till utställningen. På liknande sätt som vi gör i Göteborg.

Global utveckling: Klimattoppmötet i december (COP 15) har av många beskrivits som sista chansen för att klara målet om högst 2 graders ökning av den globala medeltemperaturen. Förväntningarna och förhoppningarna, inte minst på EU och på USA, är mycket stora. På ett överordnat plan kan man se COP15 som en första rejäl övning inför det ofrånkomliga. Vi måste gemensamt finna modeller för en global rättvisa. En rättvis resursfördelning, en rättvis fördelning av åtaganden och ansvar för konsekvenserna av 1900-talets missgrepp. Inom några få år måste världens länder ha hittat framtidsreceptet för hur en hållbar, rättvis fördelning av välstånd och utveckling ska se ut. Klimatfrågan är det första testet på vår förmåga att se global utveckling ur ett rättvist perspektiv. /Christer Owe

Tags: COP15 / Modeller för global rättvisa / Malmö / Fullskaliga installationer

Om helhetssyn i klimatarbetet

(September 2008)

I senaste ledaren (nr 6/08) pekade jag på behovet av att strypa oljetillförseln för att inte öka andelen fossila växthusgaser. All olja som pumpas upp förbränns och för att komma till rätta med klimatförändringen är källbegränsning det enda rimliga.

Oljepriset har stigit internationellt bl.a. till följd av ökad efterfrågan. Men när vi byter ut fossilbränslet mot ett förnybart dito minskar den globala efterfrågan.

När fossilbränslet ersatts med ett förnybart bränsle sjunker efterfrågan och därmed priset på fossiloljan. Därmed riskerar vårt framgångsrika arbete i Sverige att motverka en global omställning. Prismekanismen blir inte lika drivande. Mängden CO² ökar dessutom när vi globalt fortsätter förbränna fossila kolväten samtidigt som vi förbränner förnybara. Summan av våra ansträngningar leder paradoxalt nog till en förvärrad klimatutveckling.

För att motverka detta måste vi enas om att begränsa oljeproduktionen. Vi har hälften av all dyrbar fossilolja kvar. Behåll den under jord!

/Christer Owe

Tags: Faran med fortsatt förbränning / Stryp oljetillförseln / Framgångens paradox

Novotel Beijing Senyuan 2009-11-22

(Januari 2009)

Personalen i receptionen i detta nybyggda 20-våningars hotell är proffsig, välklädd, och behärskar engelska. Före mig betjänas två kinesiska män i 25-årsåldern. De behöver hjälp med något - jag vet inte vad - man ser på kroppsspråket att de unga männen förväntar sig att frågan ska lösas.

Kaxigt, medvetet, utan att vara otrevliga, tar de receptionen i anspråk. Det rings och skrivs papper. De unga männen är kungar. The customer is King. På ett par minuter är allt löst och de ger sig av till synes nöjda.

Något håller på att ske med självbilden i Kina. Kanske är det OS, kanske är det insikten om att den kunskap och de färdigheter många har erövrat också ger framtida möjliga intäkter. Kanske är det precis den attitydförändring som behövs för att genomsnittskinesen ska börja ifrågasätta, ställa krav vid inköp, förändra värderingar och prioriteringar. I en hållbar riktning.

Jag fick en glimt av det nya, unga Kina. Hoppet står till kaxigheten.

/Christer Owe

Tags: Det unga Kina / Nya attityder förändrar / En ny medveten generation

Så formas den organiska staden

(November 2010)

Idéerna om hur Göteborg ska utvecklas flödar. Den gamla staden med kanaler, spårvagnar, Läppstift och Landshövdingehus ska knytas ihop med Hisings-sidans industrimark, pirar och älvnära statuslägen. Så hur formas en organisk stad?

Kanske handlar växandet i stadens fall om tusentals viljor, människors viljor som formar staden till en nyttig, vacker och produktiv plats. Det gäller att inte ha för bråttom i gestaltningen, det är viktigt att invänta behoven. Arkitekter ska låta människors behov och prioriteringar styra flöden, etableringar och boendekaraktär. Bilden av det som ska ta form måste ge plats åt kretslopp, logistik, stadens produkter och restprodukter, stadens nytta och nöje, stadens puls. Den organiska staden väntar in sina inneboendes önskningar.

I Konsumentrummet i vår göteborgsutställning illustreras hur viktigt omlandet är för staden. Staden behöver stora markytor för sin försörjning och ännu mycket större för sina utsläpp. Den livaktiga staden är helt beroende av den omgivande naturen, skog och vattendrag.

/Christer Owe

Tags: Det nya Göteborg ska formas / Inneboendes önskningar / Behovet av omlandet

Uppdrag: 97%

(Maj 2010)

Det viktiga är inte att 3 procent av maten vi äter är ekologisk. Vi måste ha fokus på de 97 procenten icke-ekologisk mat som produceras och konsumeras. Miljön, människor, djur, biologisk mångfald, vattendrag och odlingsmark skadas när gifter och tungmetaller sprids. Nyligen visade forskning på ett samband mellan insektsgifter och förekomsten av ADHD hos barn. Vill vi verkligen ha det så här? Vill vi riskera vår framtid, vår hälsa och de biologiska systemen i jakten på avkastning och volym?

Avgörande av vilka metoder vi ska använda för att åstadkomma förändring. Det handlar inte bara om maten och våra biologiska system. Det handlar minst lika mycket om industrins oförmåga att ställa om produktionen i en resurs- och energisnål riktning. Och hur gör vi för att frikoppla välfärdsbygget från pris- och volymbaserad tillväxt? Kanske är 97-procents-nivån typisk för hela samhället.

Hur snabbt går i så fall omställningen och i vilken ände börjar vi? I höst ska Ekocentrum utbilda alla anställda i en hel kommun utanför Göteborg. Och i Malmö ska vi göra något liknande, fast i mindre skala. Den fortsatta resan börjar i alla fall bra.

/Christer Owe

Tags: Metoder för förändring / Industrins oförmåga / Biologisk mångfald / Decoupling